

– він увесь у створеному продукті, і йому лишається тільки вказати нам на свій твір» [2,с.16].

За теорією М.Бахтіна, герой твору не є втіленням у тексті автора, герой – це вже не «я», а «інший» [2, с. 25]. «Лише інший може бути ціннісним центром художнього бачення та, відповідно, й героєм твору, лише він може бути суттєво сформованим та завершеним, тому що всі моменти ціннісного завершення – просторового, часового й смислового – ціннісно трансгредієнтні, не підвладні ціннісному відношенню людини до себе» [2,с.25]. Позиція «позазнаходження» автора щодо героя – необхідність автора відділити себе від героя, зайняти позицію «поза собою самим», стати «іншим», оцінити себе з точки зору «іншого», лише тоді герой постає як естетично довершене явище [2,с.26].

Втім, основна мета автора «Записок...» – довести, що за означених обставин іншого розвитку дії, іншого розвитку характерів не може бути. Таку суб'єктивність автора слід розглядати як основу об'єктивного погляду героя. Як зазначає Ю.Манн, «дух, який відчуває і мисле як суб'єктивна особа, отримує змогу спостерігати за самим собою як за особою об'єктивною» [4, с. 15].

За таких умов виникає принципова схожість двох «доль» – автора і героя – за всіх відмінностей їх постатей: історичних, часових, онтологічних. Образ автора формується і розвивається у художній площині. Автор фіксує, підсумовує, оцінює все побачене і пережите, те, що може вислизнути від уваги читача. «Коли факти розкидані у свідомості, то це лише факти. А коли їх звести до купи, це вже система», – у цих рядках відчуваємо позицію і голос автора, який ніби позначає свою причетність до творення художнього світу, «системи», в якій усе закономірно і водночас надзвичайно, безумовно і неповторно.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Басанта А. Сучасний іспанський роман: тенденції і групи / А. Басанта; пер. з ісп. С. Романова // Всесвіт. – 2011. – № 1/2.
- 2.Вступ до літературознавства. Хрестоматія: навч. посіб. / упоряд. Л. П. Квашина. – Донецьк: ДонНУ. Вип. 1: Естетика і поетика М. М. Бахтіна. – 2-е вид., випр. і доповн. – 2011.
- 3.Костенко Л. Записки українського самашедшого / Л. Костенко. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2012.
- 4.Манн Ю. Автор и повествование / Ю. Манн // Известия РАН. – Сер. лит-ры и яз. – 1991. – № 1. – Т. 50.
- 5.Поліщук О. Автор і персонаж в українській новітній прозі / О. Поліщук. – Київ : ПЦ «Фоліант», 2008.

УДК 81:82-6

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕТИКЕТНИХ ФОРМУЛ У ЕПІСТОЛЯРІЇ (НА МАТЕРІАЛІ «ЛИСТІВ З СОЛОВКІВ» ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО)

Н. В. Панченко, І. Р. Домрачева

Резюме. У статті розглядаються характерні етикетні формули, які використовуються у епістолярному стилі, подається функціональна типологія етикетних одиниць, досліджується функціонування етикетних формул у епістолярії В. Підмогильного.

Ключові слова: етикетні формули, епістолярне спілкування і стиль.

Однією із нагальних проблем і обґрунтованих викликів україністики є звернення до епістолярної спадщини багатьох українських видатних і творчих особистостей, оскільки за існування попередньої політичної системи листування великої кількості митців більшою мірою було недоступним загалом і майже не досліджувалось. Останнім

часом у сучасній українській епістології розвивається напрямок вивчення особистого, приватного листування відомих особистостей як джерела знань про їхні взаємини і переживання. Є відомими дослідження про інтимне листування Івана Мазепи з Мотрею Кочубеівною (О. Геращенко), Миколи Куліша з Вірою Масловою (Н. Кузякіна), Павла Тичини та Лідії Папарук (С. Богдан) тощо.

Етикетні одиниці епістолярію вивчають С.К. Богдан (листування Лесі Українки, Т. Шевченка, В. Стуса), М.Й. Білоус, Н.М. Журавльова (листи письменників кінця ХІХ – початку ХХ століття), І. Фокіна (епістолярій П. Куліша), К.В. Ленець (приватне листування Т. Шевченка), О. Пуніна (аналіз листів щодо виявлення мовно-етикетних одиниць на позначення вибачення, прощання і прихильності Б. Антоненка-Давидовича, І. Багряного, С. Васильченка, В. Винниченка, О. Гончара, А. Горської, О. Довженка, О. Ольжича, В. Підмогильного, В. Сосюри, В. Стуса, М. Хвильового та ін.). Однак дотепер відсутні дослідження функціонування усіх етикетних формул приватного листування українського письменника і перекладача, одного з найвидатніших прозаїків покоління «розстріляного відродження» – Валер'яна Підмогильного, в унікальних текстах 1935 – 1937 рр., дивом збережених до нашого часу, – «Листах з Соловків», які були написані ув'язненим письменником після заслання до Соловецького табору особливого призначення.

Метою статті є розкриття особливостей епістолярної комунікації та епістолярного стилю, подання функціональної типології мовно-етикетних формул у листах, дослідження наявності різноманіття формул у епістолярії В. Підмогильного.

Як наголошує Л.І. Мацько, сфера використання епістолярного стилю мови не має чітко окреслених меж – це побут, інтимне життя, виробництво, політика, наука, мистецтво, справочинство. Основне призначення епістолярного стилю – обслуговувати заочне, у формі листів, спілкування людей у всіх сферах їхнього життя [1, с. 295].

Лист (з грец. *epistole* – лист) – це монолог, який оформляється письмово і має призначенням спілкування на відстані. За тематикою і змістом листи можуть бути надзвичайно варіативними, однак увесь масив текстів можна поділити на офіційне (службове) та неофіційне (приватне) листування.

Приватне листування ведеться між особами, які пов'язані неофіційними стосунками, має побутовий характер – родинний, інтимний, дружній – і перебуває у сфері писемно-розмовного стилю, на відміну від листування офіційного, яке знаходиться у сфері офіційно-діловій. Власне через цей тісний зв'язок із двома іншими стилями (розмовним й офіційно-діловим) постає проблема статусу епістолярного стилю. «Єдності у поглядах на його місце в системі функціональних стилів немає. Так, деякі лінгвісти (І. Чередниченко, С. Єрмоленко, О. Гвоздев та ін.) не виділяють епістолярний стиль. Прихильники іншого погляду (В. Наєр, С. Гіндін, Т. Радзівська) пропонують визначити епістолярне мовлення як міжстильове явище, здатне існувати на основі того або іншого функціонального стилю, або поза їхніми межами» [2, с.2]. На нашу думку, абсолютно правомірним є виділення епістолярного стилю у окремий і незалежний, який, окрім листів, має своїм ґрунтом щоденники, мемуари, записники, нотатки, календарі, стихійні записи і виконує основну функцію – обслуговування заочного спілкування людей у всіх сферах їхнього життя.

Специфіка листування полягає у тому, що адресант спрямовує мовлення на конкретного адресата, тобто враховуються **два види факторів:**

1. Екстралінгвістичні фактори:

а) часовий і просторовий параметри;

б) фактор мовної особистості (індивідуальної когнітивної системи адресанта, його психічного та емоційного стану в конкретний момент, соціальний статус адресанта та реципієнта, ставлення до спілкування);

- в) мета спілкування, прагнення до спілкування;
- г) мовна компетенція адресанта й адресата;
- г) сфера комунікації, репрезентована різновидами епістолярних текстів;

2. Інтралінгвістичні засоби епістолярного стилю це:

а) специфічна сюжетна організація, компонентна структура – закономірне розміщення мовного матеріалу (звертання, основна частина, прощання);

б) специфічні мовні засоби на різних рівнях мови (на фонетичному, словотвірному, лексико-семантичному, морфологічному, синтаксичному) [3, с. 1].

Комунікативна діяльність людей є впливовою для мовної спроможності, оскільки мовні і немовні засоби спілкування функціонують згідно з умовами, ситуаціями і цілями комунікантів. А це свідчить про те, комунікативний акт залежить від правил, які діють у лінгвокультурній спільності. Особливість листування полягає ж у тому, що це твір літературного та історіографічного жанру, позначений яскраво вираженою психологічною інтроспекцією та особистісним ставленням автора до дійсності і конкретного адресата, написаний з урахуванням специфіки кореспонденції певної історичної доби [4, с. 50].

Найбільш влучним визначенням приватного листа вважаємо формулювання Н.В. Павлик: «Приватний побутовий лист – зв'язне комунікативне утворення, що виражає міжособистісну комунікацію двох партнерів і характеризується тематичною багатоплановістю, наявністю описово-інформуючого висловлення, регулярністю та стабільністю спілкування [4, с. 52].

Епістолярний текст (лист) характеризується певними структурно-композиційними, комунікативними та змістово-тематичними параметрами, властивими іншим різновидам тексту, і в той же час має власні характерні риси:

1) специфічні стандартизовані формули звертань, початку і кінця епістолярного утворення, що надають йому вигляду цільно-оформленої одиниці;

2) директивна спрямованість – вона полягає у спонуканні адресантом до певної дії або поведінки;

3) наявність питальних і окличних речень;

4) повідомлювані формули;

5) викладення змісту від першої особи та тлумачення займенників і дієслів другої особи, звернення до конкретного адресата [5, с. 242–243]; цим епістолярні тексти відрізняються від творів художньої літератури, які спрямовані на широку читачську аудиторію;

6) відображення властивостей розмовної мови – спонтанності, непередбачуваності, невимушеності і безпосередності спілкування;

7) граматичні конструкції й лексичні наповнення, властиві усно-розмовному мовленню.

Структурна організація листа має п'ять основних частин:

1) вітання;

2) завоювання прихильності адресата / пояснення мотивованості листа;

3) повідомлення;

4) прохання;

5) прощання.

Однак, залежно від екстралінгвістичних та інтралінгвістичних факторів, деякі частини листа можуть бути відсутні або опущені.

На наш погляд, однією з найвиразніших характерних елементів у епістолярних текстах-листах є мовно-етикетні формули.

Мовно-етикетні формули – це стійкі вислови, які є загальноприйнятими у суспільстві. Такі вирази передбачаються етикетом у всіх життєвих обставинах і

ситуаціях, а тому виявляються у всьому своєму різноманітті й у приватному листуванні.

Пропонуємо **функціональну типологію мовно-етикетних одиниць**, у якій враховуються універсальні і типові формули (грунтом для розробки типології стала загальна типологія одиниць мовленнєвого етикету українського народу [6]:

1. Етикетні одиниці, якими виражається привітання: *Вітаю! Здрастуйте! Моє шанування!*;

2. Формули зі значенням прощання: *До зустрічі! До побачення! Щасливо! Я з Вами не прощаюсь!*;

3. Вислови вибачення: *Вибачте, пробачте, даруйте, прошу вибачення, не гнівайтесь на мене, мені дуже шкода, перепрошую, не гнівайтесь, я не можу не просити у Вас пробачення...*;

4. Одиниці, що супроводжують прохання: *Будь ласка, будьте люб'язні, прошу Вас, чи не змогли б Ви, чи я можу прохати Вас, якщо Ваша ласка, якщо Вам не важко, можливо, Ви мені допоможете...*;

5. Формули подяки: *Спасибі! Дякую! Прийміть мою найщирішу подяку! Не знаю, як і дякувати...*;

6. Конструкції побажальної модальності: *Будь(-те) щасливий (-а, -і)! Успіхів тобі (Вам)! Хай щастить! Зичу радості (гараздів, успіхів)!*

У цьому різновиді мовно-етикетних одиниць необхідно враховувати і семантично-відмінні, але формально-тотожні конструкції, які вживаються заради вираження негативного побажання (*Хай щастить! Бувай щаслива!* тощо), зрозуміти які видається можливим лише у контекстуальному розгляді.

7. Формули привітань з певної нагоди: *Поздоровляю, Вітаю (Вас, тебе), Прийміть/Прийми поздоровлення (привітання), З Новим Роком! З Днем Народження!* тощо;

8. Звертання: *мамо, тато, сину, сестро, брате, пані, приятелю, товаришу;*

9. Згода, підтвердження: *Згоден, я не заперечую, домовилися, маєте рацію, це справді так, безперечно, безумовно, впевнений, погоджуюсь;*

10. Заперечення: *Ні, це не так, мене не влаштовує, я не згодний, це не точно, не можу погодитись, Ви помиляєтесь, я мушу відмовитись, нізащо, це даремна трата часу, про це не може бути й мови;*

11. Співчуття або підтримка: *Я Вас розумію; я відчуваю Вашу схвильованість / біль / стривоженість / горе; це болить і мені; це не може нікого залишити байдужим; не впадайте у відчай, час усе розставить на місця, час вилікує, загоїть рану, втамує біль;*

12. Пропозиція, порада: *Дозвольте висловити мою думку щодо..., а чи не варто б..., чи не спробувати б Вам..., чи не були б Ви ласкаві прийняти мою пораду / пропозицію, чи не погодилися б Ви на мою пропозицію.*

Запропонована типологія презентує етикетні формули у приватному листуванні в епістолярному стилі загалом.

У епістолярних текстах Валер'яна Підмогильного – «Листах з Соловків» – простежуються певні закономірності у функціонуванні етикетних формул, добір яких зумовлений інтралінгвістичним фактором закономірності розміщення матеріалу:

1) Початок – мовні етичні формули, які містять звертання, встановлення контакту з адресатом, вираження прихильності автором листа.

2) Основна частина – це інформація, фактичний матеріал, у якому автор листа розміщує прохання і завдання, конкретні пропозиції, розповідь про себе, ставить запитання, висловлює міркування тощо.

3) Завершальна частина – має вигляд мовних етикетних формул із семантикою вибачень, прохань, побажань, прощань.

Однак, екстралінгвістичні фактори мають надзвичайну вагу, зумовлюють добір і функціонування мовно-етикетних формул:

– часовий і просторовий параметри (*Я перебуваю на Соловецькому острові, в спеціалізаторі; якщо доведеться залишатись тут надто довго*) – відстань і час є домінуючими причинами у виборі усіх етикетних одиниць, оскільки звертання, прохання, завдання, пропозиції, запитання, вибачення, прощання та ін. зумовлюються знаходженням у ізоляторі (обмежений простір). Відстань породжує, власне, саму мету спілкування – підтримування зв'язку з родиною. Цей екстралінгвістичний параметр підкріплюється відсутністю або рідкістю отримання листів від дружини (*Катю, ніяких звісток ні від тебе, ні від мами ще не маю. Чи одержувала ти мої листи за цей час?.. (6.VII.1935); Катю, з часу нашого побачення в Києві, тобто вже скоро п'ять місяців, як я не маю ні від тебе, ні від мами відповіді, і в мене мимоволі складається враження, що я пишу в порожнечу...(28. VIII.1935); Рідна Катю, листів до цього часу нема ні від тебе, ні від мами...(16.IX.1935); Досить давно не маю від вас звісток..., жду свіжіших...(7.III.1936); ...давно не одержував листів з Харкова – останній лист був за 23.I, а після цього ні слова...(2.VI.1937).*

– фактори мовної особистості (індивідуальної когнітивної системи адресанта, його психічного та емоційного стану в конкретний момент, соціальний статус адресанта та реципієнта, ставлення до спілкування), мета спілкування, прагнення до спілкування, мовна компетенція адресанта й адресата виступають ґрунтовно-важливими.

Перейдемо до аналізу використання автором листів типів мовно-етикетних формул:

1. Етикетні одиниці, якими виражається **привітання** – у «Листах з Соловків» привітання найчастіше висловлюється звертанням на початку листа, типові привітальні формули відсутні (*Катрусю, любя, дорога!; Катю,...; Рідна Катю,...; Дорога, рідна Катю,...; Мої рідні!; Дорога Катю,...*); всередині листа: *Ромі – німий привіт; Привіт Романові; Привіт дідусеві*. У листі за 6.VII.1936 відсутнє звертання взагалі (*Якщо в тебе буде трохи зайвих грошей, щоб сфотографуватися з Ромою (сином), вишли мені фото.*).

Кожного листа автор починає з дати, що зближує цей текст епістолярного стилю з іншим різновидом епістолярію – щоденником.

2. Формули **прощання** – типові формули майже не виявляються, однак прощання автор висловлює складними конструкціями і поєднує їх з іншими мовно-етикетними одиницями, наприклад, з вітанням, із зазначенням місця знаходження, побажанням, зазначенням певного факту: *Міцно цілую тебе, чекаю листа. Твій (підпис). (16.II.1935); Тисну руку, цілую. Твій (підпис); Цілую руку. Привіт! (підпис). (6.VII.1935); Цілую твою руку. Вітання родичам. (Підпис). Соловки, ізолятор. (28.VIII.1935); Твій (підпис)(25.I.1936); Міцно всіх цілую. (7.III.1936); Цілую. (12.III.1936); Ще раз цілую. Вал. (12.IV.1936); Твій Вал. (1.V.1936); Всього найкращого, міцно цілую. (Підпис)(2.VI.1937. – останній лист).*

3. Вислови **вибачення** є не численними. Прикладами можна вважати: *...решту, не ображайся, вертатиму для Роми; Передай його [Миколи] дружині і матері...глибокі вибачення за неможливого Романа.*

4. Варіативними виступають етикетні формули **прохання**: *Я просив тебе по змозі зібрати мої друковані роботи; я прошу тебе якнайменше думати про мене; Мамі скажи, що я цілую її і прошу не плакати; Пізніше я буду просити...; Я вже просив – не нагадує; Звичайно, я прошу,...; В попередніх листах я просив тебе...; я дуже прошу*

тебе; я вже писав, що хотів би...; Прошу тільки папір; В минулому листі я писав, що в мене є деякі прохання у зв'язку з моїм романом, про всяк випадок ці прохання (тепер їх уже більше); це я прошу зробити в тому разі, якщо...; За папір буду вдячний.

5. Формули **подяки** зустрічаються доволі часто: *Отримав 25 крб., дуже за них вдячний; Буду дуже вдячний за ці відомості; Миколі від мене найщиріша подяка; Я радий, що ти влаштувалася у добрих людей, дуже вдячний їм за їхню турботу про Рому і за хороше ставлення до тебе.*

6. **Одиниці з побажальною модальністю** (іноді поєднуються зі звертаннями: *Бажаю тобі і Ромі здоров'я, багато доброго здоров'я і успіхів; Будь здорова, будь доброю, Катю, найдорожча, найрідніша! Бажаю тобі всяких успіхів у цьому; Я здоровий, «чого бажаю від вас чути те саме», як писав Бабель; Бажаю тобі всього кращого і головне – сил і бадьорості.*

7. Формули **привітань**: *Вітання родичам.; Передай його [Миколі] дружині і матері вітання від мене; Вітання твоєму батькові.*

8. Звертання: *Дорога мамочко! Катю; Мої рідні; Катю, моя хороша; Дорога Катю; Дорога, рідна; Наточко; дорога; Катю, моя хороша; мамочко.*

9. Згода, підтвердження: *я певен; погоджуюсь.*

10. Заперечення: *Грошей більше не намагайся заробляти; Взагалі менше думай про мене, я цього, по-перше, не заслужив, а, по-друге, я не відчуваю ніякої матеріальної потреби. У листах простежується невелика кількість заперечень, оскільки автор не отримує багато інформації, яку можна було б заперечити (це стосується безпосередньо прохань надсилати менше предметів та харчу, однак формул типу «не погоджуюсь, заперечую, не можу погодитись» майже не зустрічається.*

11. **Співчуття або підтримка**: *Не впадай у розпач; Ні, Катю, ти повинна влаштуватися сама, бо внаслідок усього ти можеш одержати не допомогу, а тягар.* Стандартні формули використовуються мало, підтримка і співчуття висловлюються автором у поєднанні з наступним типом формул – порадою чи пропозицією.

12. **Пропозиція, порада** – усі листи насичені численними порадами, які вживаються автором через бажання хоча б морально допомагати своїм рідним на відстані, однак лексема «порада» не вживається: *Думай тільки про себе і про дитину. Ви з ним повинні жити якнайкраще і найспокійніше; Загартовуй Рому фізично, його можна добре розвинути; Старайся; Ти повинна повернутися до своєї роботи, інакше ти будеш відчувати себе нещасною (і я теж); Бережи себе і не перевантажуй себе роботою; Хочу тебе застерегти – не намагайся заробляти якомога більше грошей. Бережи свої сили, здоров'я, стеж за собою, не виснажуй себе. Якщо є можливість відпочити, розважитись – не відмовляй собі в цьому [7; с. 407–426].*

Отже, робимо висновок, що адресант листів використовує всі мовно-етикетні формули, однак вони функціонують не відокремлено одна від одної, а нерідко складають цілісність, не можуть розглядатись автономно. Так, співчуття та підтримка поєднуються з порадою чи пропозицією, або формула звертання виступає привітальною етикетною одиницею. До того ж, необхідно звертати увагу, в першу чергу, на екстралінгвістичні параметри, які враховуються при написанні листа, свідченням чого стали «Листи з Соловків» Валер'яна Підмогильного. Вважаємо, що запропонована нами типологія функціонування мовно-етикетних одиниць може розроблятися і надалі, оскільки нами були враховані найтипівіші формули, вживані у епістолярних текстах. Мистецтво ж написання листів – надзвичайно складна і багатогранна справа, яка постійно вдосконалюється і еволюціонує.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мацько Л.І. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 462 с.

2. Кулішенко Л. Мовленнєвий етикет епістолярної спадщини українських письменників // http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Svfile/2012_3/03.03.01.pdf
3. Бойко В.М., Давиденко Л.Б. Формули мовного етикету в епістолярії П. Куліша // http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ltkp/2010_59/fil/0010.pdf
4. Павлик Н.В. Типологія дискурсивних одиниць в українському епістолярному мовленні: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Павлик Неля Віленівна. – Донецьк, 2005. – 229 с.
5. Павлик Н.В. Специфіка епістолярного жанру як міжстильового явища // Лінгвістика: Зб. наук. праць: №3 (6). – Луганськ: «Альма-матер», 2005. – С. 241–248.
6. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування [Електронний ресурс]: навч. посіб. –К.: Центр учбової літератури., 2007. – 344 с.
7. Підмогильний В. Листи з Соловків // Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій / Упоряд. О. Галета. – К.: Факт, 2003. – 432 с. – (Літ. проект «Текст + контекст». Знакові літ. доробки та навколо них).

УДК 82-31:821.161.1

ОБРАЗ РУСАЛКИ В РОМАНЕ А. А. КОНДРАТЬЕВА «НА БЕРЕГАХ ЯРЫНИ: ДЕМОНОЛОГИЧЕСКИЙ РОМАН»

А. С. Пилявец, А. А. Кораблев

Резюме. В данном исследовании на материале романа А.А.Кондратьева «На берегах Ярыни» рассматривается авторский образ русалки. Проводятся сравнения с традиционным образом русалки из верований древних славян. В результате исследования устанавливается, что кондратьевская русалка становится элементом неомифологии и обладает множеством отличительных авторских характеристик.

Ключевые слова: русалка, Кондратьев, неомифология.

Впервые изучением наследия писателя стали заниматься в 1980-х годах такие исследователи, как В. Крейд и Р. Д. Тименчик, но первым основательным исследованием творчества Александра Алексеевича Кондратьева стала монография В. Н. Топорова «Неомифологизм в русской литературе XX в. Роман А. Кондратьева «На берегах Ярыни»». Согласно исследованиям Е. А. Сафрон, исследующей славянскую «фэнтэзи» как отдельный жанр, Кондратьев – один из самых ярких его представителей. Роман «На берегах Ярыни» – самая крупная публикация Кондратьева после эмиграции и именно поэтому, с новым всплеском интереса к творчеству писателя, привлекает все большее внимание со стороны исследователей разных направлений. Будучи увлеченным мифологом, хорошо знающим строение божественного мира в верованиях различных народов, Кондратьев смог синтезировать элементы мифологий, привнося в созданный собственным воображением якобы славянский мир античные веяния. Именно поэтому его смело можно назвать неомифологом, а его произведения являют собой богатейший материал для исследования.

Ярынь – река, где обитают русалки. Согласно Топорову, это контаминация двух рек, хорошо известных жителям Ровенщины – Ярыни и Горуни [1]. Небезызвестно, что вода в мифологиях многих народов мира – первооснова всего: она существовала до создания мира и будет существовать после его гибели, из воды появились все живые существа. Вода недоступна человеку в полной мере: он обожествляет ее в малых количествах и боится в чрезмерных. Водные глубины – сосредоточение всего аномального, а в славянской мифологии реки – это сосуды, по которым течет кровь Земли. Вода переходит из одного состояния в другое, не утрачивая своей сути, посему символизирует гибкость и податливость. Также вода в мифологиях несет забвение, является порталом между мирами. Ярынь – портал уже в самом названии, на «берегу Ярыни» зона человеческого – село Зарецкое. Приписка «Демонологический роман» – обозначение ядра произведения, действие которого происходит в самих водах.